

Umhverfissráðuneytið
Steinunn Fjóra Sigurðardóttir
Skuggasundi 1
150 Reykjavík

Neskaupstað, 10. júní 2010

Athugasemdir og ábendingar Samtaka náttúrustofa (SNS) vegna endurskoðunar náttúruverndarlaga

Stjórn Samtaka náttúrustofa (SNS) fagnar því að haft sé samráð um breytingar á náttúruverndarlögum svo snemma í endurskoðunarferli þeirra. Hér á eftir fylgja nokkrar almennar athugasemdir og ábendingar en þar fyrir aftan eru athugasemdir við einstaka kafla eða greinar núgildandi laga nr. 44/1999 um náttúruvernd.

Stjórn og framkvæmd náttúruverndarmála

Í lögum um Náttúrufræðistofnun Íslands og náttúrustofur nr. 60/1992 segir að eitt af hlutverkum náttúrustofu sé „*að annast almennt eftirlit með náttúru landsins, sbr. 7. gr. náttúruverndarlaga, nr. 44/1999, einkum í þeim landshluta þar sem náttúrustofan starfar; Umhverfisstofnun skal gera samning um slíkt eftirlit við náttúrustofur sem staðfestur er af ráðherra.*”

Náttúruverndarmál almennt

Í ljósi aðstæðna í íslensku þjóðfélagi og umræðu um aðhald og hagræðingu í ríkisrekstri er rétt að staldra við og líta yfir stjórn og framkvæmd náttúruverndarmála í heild sinni. Umsjón þessa málaflokks er nú á höndum tveggja stofnana umhverfissráðuneytisins, Umhverfisstofnunar (UST) og Vatnajökulsþjóðgarðs, auk þess sem Þingvallarþjóðgarður heyrir undir forsætisráðuneytið og Breiðafjarðarnefnd er umhverfissráðherra til ráðgjafar um vernd Breiðafjarðar. Þá hefur Náttúrufræðistofnun Íslands komið í auknum mæli að stefnumörkun í náttúruvernd á Íslandi, s.s. við gerð náttúruverndaráætlunar. Samtök náttúrustofa telja að í allri umræðu um hagræðingu í þessum málaflokki þurfi að hafa að leiðarljósi það augljósa markmið að koma stjórn og framkvæmd náttúruverndarmála undir einn hatt, eina stofnun. Í því felst að æskilegt sé að allt sem tengist stjórn og framkvæmd náttúruverndarmála hér á landi, s.s. umsjón, eftirlit, stefnumörkun, rannsóknir og vöktun friðlýstra svæða, heyri undir sömu stjórn. Með tilkomu Vatnajökulsþjóðgarðs skapaðist ákveðin óvissa um framtíðarsýn málefna friðlýstra svæða á

Íslandi, enda hafði þá ábyrgð á stjórn og framkvæmd náttúruverndarmála dreifst á fleiri hendur sem lúta mismunandi stjórnsýslu. Í umsögn sinni um frumvarp til laga um Vatnajökulsþjóðgarð, dags. 12. febrúar 2007, bentu Samtök náttúrustofa á að mikilvægt væri að málefnum friðlýstra svæða á Íslandi, þjóðgarða sem annarra svæða, yrði fundinn sameiginlegur farvegur. Þetta yrði málaflokknum mjög til framdráttar frá núverandi horfi og yki faglegt vægi og hagræðingu.

Aðkoma náttúrustofa að náttúruverndarmálum

Eftirlit og stjórnun náttúruverndarsvæða, annarra en Vatnajökuls- og Þingvallapjóðgarðs, hefur fram að þessu verið á höndum náttúruauðlindasviðs UST. Þrátt fyrir fyrrgreint ákvæði í lögum um náttúrustofur hefur formlegt samstarf milli þeirra og UST um eftirlit með náttúruverndarsvæðum verið mjög lítið. Einstaka náttúrustofur hafa þó átt samstarf við UST, um m.a. landvörslu og gerð verndaráætlana. Einnig hafa verið hugmyndir uppi um að náttúrustofur taki að sér gerð vöktunaráætlana og að einhverju leyti vöktun á náttúrufari friðlýstra svæða innan starfssvæða sinna. Tilraunir hafa verið í gangi með slík verkefni af hálfu náttúrustofa árin 2006 til 2009 en þeim hefur ekki verið komið í formlegan farveg nema í einu tilfalli.

Náttúrustofur hafa komið á ýmsan hátt nærri náttúruverndarmálum á beinan og óbeinan hátt. Stafar það einkum af annarri starfsemi þeirra s.s. náttúruannsóknunum og nálægð þeirra við viðfangsefni. Starfsmenn náttúrustofanna fara mikið um starfssvæði stofanna í erindum sínum og hafa þannig beint og óbeint eftirlit með ýmsu því sem á svæðinu er, m.a. náttúruverndarsvæðum. Einnig leita sveitarfélög og ýmsir aðilar í héraði ráðgjafar hjá náttúrustofunum um margvísleg mál sem snúa að náttúruvernd.

Framtíðarsýn Samtaka náttúrustofa

Samtök náttúrustofa telja að framtíðarskipulag náttúruverndarmála á Íslandi skuli vera með þeim hætti að það falli í heild sinni undir eina stofnun umhverfisráðuneytisins. Samtökin sjá fyrir sér að uppbygging slíkrar stofnunar tæki mið af stjórnskipulagi Vatnajökulsþjóðgarðs, þar sem öllu landinu væri skipt upp í nokkur svæði. Þannig yrði tryggð svæðisbundin aðkoma allra landsmanna að stjórn og framkvæmd náttúruverndarmála. Hvert svæði hefði svæðisráð og í raun þyrfti ekki annað en að fjölga svæðisráðum sem öll væru undir stjórn hinnar nýju stofnunar. Í þessu ljósi er líka vert að hafa í huga að tilgangur stjórnskipulags Vatnajökulsþjóðgarðs var sá að skapa sátt um stjórn og framkvæmd náttúruverndarmála á því landssvæði sem þjóðgarðurinn tekur til.

Sé hugsað um náttúruverndarmál í svæðisbundnum einingum, sem taka mið af aðstæðum í hverjum landshluta og koma svo saman í sameiginlegri stofnun umhverfisráðuneytisins, opnast á mikla samvinnu og samlegðaráhrif við náttúrustofurnar. Rökrétt væri að skipta landinu í mismunandi starfssvæði líkt og gert er með náttúrustofur. Má í því sambandi nefna að skipting

starfssvæða Vatnajökulsþjóðgarðs fellur mjög vel að þeirri svæðaskiptingu sem náttúrustofur miða við í dag. Svæðaskipting landsins í mismunandi starfssvæði gæti því fallið að svæðaskiptingu náttúrustofa. Samtök náttúrustofa sjá fyrir sér að samstarf náttúrustofa við svæðisráð og nýja stofnun geti verið með þeim hætti að stofnarnar taki jafnvel að sér, samkvæmt samningi, umsjón og rekstur náttúruverndarsvæða innan síns starfssvæðis.

Samtök náttúrustofa telja að ofangreint fyrirkomulag náttúruverndarmála á Íslandi gæti falið í sér:

- Fjárhagslega hagræðingu vegna sameiningar stjórnsýslustofnana, samlegðaráhrifa rannsókna og eftirlits og nálægðar við viðfangsefnin í héraði.
- Aukna skilvirkni í stjórnun náttúruverndarsvæða með sameiginlegri yfirstjórn þessara mála á landsvísu, stuttum boðleiðum og nálægð við skipulagsvald í héraði.
- Aukna faglega yfirsýn með meiri svæðisbundinni þekkingu á náttúrufari.
- Stórauðnar rannsóknir og vöktun á náttúrufari innan verndarsvæðanna.
- Víðtækari sátt um náttúruverndarmál í héraði og á landinu í heild.

Náttúruverndarlög

Endurskoðun laga nr. 44/1999 og annarra laga í tengslum við náttúruvernd er að mati SNS tímabær. Þrátt fyrir að í þeim sé margt ágætt mætti uppfæra þau og skerpa á ýmsum atriðum. Eitt af því mikilvægara er að sum nýrri hugtök vantar í lögum. Reyndar kemur sjálfbær þróun við sögu en búsvæði, vistkerfi, vistkerfaflokkun, búsvæðavernd, líffræðilegur fjölbreytileiki, ágengar tegundir og fleira vantar. Einnig mætti skerpa talsvert á vernd náttúrulegra ferla. Þá má segja að gildandi lög miðist að miklu leyti við framkvæmd náttúruverndar en lítið um hvað og hvers vegna náttúra skuli njóta verndar. Mögulega á það kannski heima annars staðar.

Nokkur atriði varðandi tengsl náttúruverndar og náttúrustofa eru fremur óljós í núverandi regluverki. Þar má nefna:

- Náttúrustofur eru í einstæðri aðstöðu til að leika lykilhlutverk í framkvæmd náttúruverndar á Íslandi en víðast er aðkoma þeirra lítil eða illa útfærð í núverandi lögum.
- Útfæra þarf aðkomu náttúrustofa að undirbúningi og framkvæmd náttúruverndaráætlunar, sbr. þingsályktun um náttúruverndaráætlun 2009-2013. Þar segir m.a. „Náttúrustofur komi að undirbúningi og framkvæmd náttúruverndaráætlana í samræmi við margháttað hlutverk þeirra samkvæmt lögum.“

- Ef náttúruminjaskrá verður áfram í nýjum lögum þarf að skilgreina nánar aðkomu náttúrustofa og annarra stofnana. Reyndar er náttúruminjaskrá í raun óþörf með tilkomu náttúruverndaráætlunar.
- Skýra þarf tengsl náttúruverndarnefnda og náttúrustofa, sbr. ákvæði 11 gr. laganna.

Athugasemdir við einstakar greinar

I kafli: Markmið, gildissvið og skilgreiningar.

3. gr. Skilgreiningar:

- Skilgreiningar eru ekki nógu sannfærandi og misræmi er í skilgreiningum náttúruverndarlaga og annarra laga.
- Endurskoða þarf skilgreiningar.

Dæmi: Náttúruminjar. Geta það ekki einnig verið jarðminjar?

Dæmi: Ræktað land. Teljast skógræktarsvæði og lúpínuakrar til ræktaðs lands?

Dæmi: Sjá athugasemd síðar um endurskoðun friðlýsingarflokka.

II Kafli. Stjórn náttúruverndarmála

6. gr. Hlutverk Umhverfisstofnunar og 7. gr. Framkvæmd eftirlits.

- Ekki er kveðið nógu fast að um gerð verndaráætlana og hlutverk þeirra, sjá athugasemdir síðar.
- Hlutverk Umhverfisstofnunar ætti líka að vera vöktun á friðlýstum svæðum.
- Það ætti að kveða skýrar á um að Umhverfisstofnun geti falið náttúrustofum á viðkomandi landssvæði aukið hlutverk. Ekki eingöngu eftirlit heldur einnig hlutverk varðandi vöktun, undirbúning að friðlýsingu svæða, umsjón með gerð verndaráætlana, mat á verndargildi svæða, fræðsla um náttúruvernd og náttúru viðkomandi svæða, skýrslugerð og fleira er lýtur að náttúru viðkomandi landssvæðis.

Kostur náttúrustofa við framangreint hlutverk er:

- Nálægð við viðfangsefnið.
- Þekking á náttúrufari viðkomandi landssvæðis.
- Þekking á innviðum samfélags.
- Tengsl við íbúa, landeigendur og sveitarstjórnir.
- Efling faglegrar þekkingar og starfsemi á landsbyggðinni.

Almennt ættu hlutverkin að vera miklu skýrari milli stofnana og samstarfið meira um þessa þætti. Náttúrustofur hafa hins vegar takmarkað fjármagn og auknum verkefnum þurfa að fylgja auknir peningar. En þarna er kjörið tækifæri að koma þessum málum nær fólki og vettvangi.

11. gr. Náttúruverndarnefndir

- Nafnagjöf þyrfti að vera samræmd milli sveitarfélaga og allur gangur er á því hvort sveitarfélög séu yfirleitt starfandi með virkar náttúruverndarnefndir. Mörg dæmi eru um að málefni náttúruverndar séu á könnu t.d. skipulags- og byggingarnefnda og komast þar varla á dagskrá. Náttúruverndarnefndir þyrftu að fá erindisbréf og helst þyrfti að koma þessu inn í sveitarfélagalög svo þetta sé virkt kerfi.
- Formlegt samstarf ætti að vera á milli náttúruverndarnefnda og náttúrustofa, t.d. náttúrustofur að gefa náttúruverndarnefndum skýrslu um málefni í viðkomandi sveitarfélagi, eða fastir fundir náttúrustofa og náttúruverndarnefnda. Þetta gæti komið inn í erindisbréf. Eðlilegt er að náttúruverndarnefndir greiði fyrir slíka vinnu, a.m.k. ef viðkomandi sveitarfélag er ekki rekstraraðili viðkomandi náttúrustofu.

III kafli. Almennaréttur, umgengni og útivist.

17. gr. Akstur utan vega.

- Hér er spurning hvort ástæða er til að setja ákvæði varðandi slóða á hálendinu í framhaldi af vinnu nefndar um hálendisvegi og slóða. Þó að slóði sé sjáanlegur á vettvangi og merktur inn á óopinber kort þá er hann lokaður ef hann er ekki merktur inn á opinber kort og akstur eftir honum jafngildir utanvegaakstri.

19. gr. Takmörkun umferðar í óbyggðum.

- Takmarkað er hvað hefur verið gert af úttektarskýrslum á vegum Umhverfisstofnunar annað en það sem lýtur að náttúruverndarsvæðum og eftirlit er til staðar. Náttúrustofur eru í lykilaðstöðu til að gera slíka úttekt á viðkomandi landssvæði með samningi við Umhverfisstofnun.

26. gr. Tínsla í atvinnuskyni.

- Það vantar kynningu á reglum sem kunna að gilda um tínslu í atvinnuskyni og umgengni við náttúruna vegna slíkrar tínslu. Það gæti verið hlutverk náttúrustofa að veita ráðgjöf og vera með eftirlit varðandi þennan þátt á viðkomandi landssvæði.

IV Kafli. Rekstur náttúruverndarsvæða

29. gr. landverðir.

- Umhverfisstofnun skal gera námsskrá um menntun landvarða og annarra helstu starfsmanna friðlýstra svæða.
- Umhverfisstofnun þarf ekki endilega að halda námskeiðin heldur getur hún falið öðrum t.d. skólum eða þekkingarsetrum að halda slík námskeið. Hún á fyrst og fremst að sjá til þess að aðrir sem bjóði upp á námskeiðið uppfylli markmið námsskrár. Gera á samning um slíkt.

30. gr.

- Hér þarf sérstaklega að horfa til náttúrustofa en þarna gætu þær fengið veigameira hlutverk í viðkomandi landshluta með samningi við UST/VP svo lengi sem því fylgi peningar.
- Kosturinn hér er að tengja betur saman vöktun svæðanna, umsjón, eftirlit og fræðslu.

31. gr.

- Geta ekki fleiri komið upp og rekið gestastofur?

V Kafli. Landslagsvernd

33. gr. Gerð skipulagsáætlana

- Sjá athugasemdir síðar varðandi réttarstöðu verndaráætlana gagnvart skipulagsáætlunum.

36. gr. Ræktun og 39. gr. Vernd skóga og annarra gróðursamfélaga.

- Það þarf að kveða fastar að orði varðandi skógrækt, verndun landslagsheilda og verndun og viðhald birkiskóga. Einnig ætti að stefna að endurheimt birkiskóga í ríkara mæli.
- Skógrækt með framandi trjátegundum ætti að lúta strangari skilyrðum og það má velta fyrir sér hvort að landshlutabundnu skógræktarverkefni þurfi ekki að lúta strangari skilmálum. Ekkert er minnst á þau í lögunum, aðeins Skógrækt ríkisins. Landshlutabundnu skógræktarverkefni eru farin að hafa gríðarleg áhrif á landslag og náttúrufar á einstökum landssvæðum. Alltof oft má sjá vel gróna lyng- og jafnvel víðimóa plægða upp og síðan eru gróðursettar þar erlendar trjátegundir. Einnig þarf að huga að málefnum framandi tegunda varðandi landgræðslu (sjá nánar um framandi tegundir síðar).

37. gr. Sérstök vernd. og 38. gr. Hætt á röskun náttúruminja.

- Of mörg dæmi eru um að þessi verndarákvæði haldi ekki þegar kemur að framkvæmdum. Þau þarf að skerpa.
- Náttúrustofur ættu að fá aukið hlutverk varðandi úttekt og umsagnir. Gegn greiðslu. Þær eru í betri aðstöðu til að fylgjast með hvort að skilyrðum vegna framkvæmda sé framfylgt á viðkomandi landssvæðum. Þær eru nær vettvangi.
- Þarf að skilgreina hugtök betur? Hvað er t.d. nýtt/nýlegt hraun?

40. gr. Steindir og steingervingar.

- Athuga sérstaklega dropasteina í hraunhellum og hrafntinnu.

Annað varðandi landslagsvernd sem kemur upp í hugann.

- Vörður. Of mikið er gert af því að hlaða nýjar vörður, sérstaklega á einstökum stöðum á hálendinu. Einnig eru gamlar vörður skemmdar, grjót rifið upp og bætt í þær eða þær rifnar í burtu.
- Það þarf að tengja lögin um náttúruvernd betur saman við menningarminjar í landslagi. Menningarlandslag er mjög mikilvægur hluti og þyrfti að skilgreina vel.

41. gr. Innflutningur, ræktun og dreifing lifandi lífvera.

- Framandi ágengar tegundir eru taldar vera eitt alvarlegasta umhverfisvandamál heimsins. Hér á landi er þetta málefni hins vegar í miklum ólestri og hefur lengi viðgengist gagnrýnis- og hömlulítill útbreiðsla framandi tegunda á vegum hins opinbera. Svo virðist sem úrræði séu að einhverju leyti til staðar í íslenskri löggjöf en þeim hefur sáralítið verið beitt hér á landi.
- Skilgreina þarf í lögum hvað framandi tegund er og hvað ágeng tegund er og er æskilegt í því efni að styðjast við nýlega löggjöf annarra landa. Taka þarf á innflutningi, meðhöndlun, dreifingu og viðbrögðum gegn framandi og/eða ágengum tegundum. Setja þarf í lög ákvæði um að gerðar verði viðbragðsáætlanir vegna nýrra og eldri ágengra tegunda í sjó, ferskvatni og þurrlendi.

VI. kafli. Nám jarðefna.

Hér þarf að takast á við efnistöku í fallvötnum en ljóst er að efnistaka getur spillt hrygningarsvæðum og takmarkað göngur fiska um ár. Leita þarf umsagnar þar til bærra aðila um svæði, magn, tímasetningu og lengd námavinnslu.

47. gr. Leyfi til efnistöku

- Hvað er „minni háttar“ efnistaka sem ekki þarf framkvæmdaleyfi fyrir?

48. gr. Áætlun um efnistöku

- Það þyrfti að kveða fastar á um að framkvæmdaaðilar geri áætlun um hvernig efnistökuastaðir eru unnir. Ekki er nóg að gera áætlun um magn, gerð efnis, vinnslutíma og frágang heldur þarf einnig að liggja fyrir skipulag af efnistökusvæði. Of mörg dæmi eru um að stórar námur sem er í stöðugri notkun séu mjög mikil lýti í landslagi. Ekki er gengið frá jafnóðum og oft er eins og unnið sé fremur óskipulega að efnistöku í námunni. Þær aðeins stækka og stækka án þess að gengið sé frá fyrsta hluta þeirra.

VII Kafli. Friðlýstar náttúruminjar.

50. gr. Flokkar friðlýstra náttúruminja.

- Nauðsynlegt er að endurskoða friðlýsingarflokka og tengja betur við IUCN kerfið um verndarflokka.
- T.d. hafa friðlönd á Íslandi mjög mismunandi markmið, allt frá því að vera með mjög strangri friðlýsingu yfir í ekki svo ströng skilyrði. Sum eru fyrst og fremst vernduð vegna lífríkis, önnur vegna landslagsverndar og jarðminja.
- Markmið friðlýstra svæða í dag er oft mjög óljóst. Með endurskoðun og tengingu við IUCN kerfið yrði bætt úr því. Það er mjög nauðsynlegt.
- Nauðsynlegt er að skilgreina víðerni betur og gera þeim hærra undir höfði í friðlýsingu en verið hefur. Sjá nánar um mismunandi stjórnunarsvæði (zoning) síðar.

51. gr. Stofnun þjóðgarða. 52. gr. Rekstur þjóðgarða 53. gr. Friðlýsing annarra náttúruminja á landi.

- Náttúrustofur ættu að fá aukið hlutverk varðandi tillögur og álit að stofnun þjóðgarða eða annarra friðlýstra svæða.
- Setja á sem skilyrði að verndaráætlanir séu gerðar um öll friðlýst svæði og tilgreina hvað þær eiga að innihalda.
- Skilgreina þarf og samræma betur stöðu verndaráætlana og skipulagsáætlana fyrir landið í heild. Í dag er réttarstaða verndaráætlunar Vatnajökulsþjóðgarðs miklu meiri en réttarstaða verndaráætlunar Snæfellsjökulsþjóðgarðs svo dæmi sé tekið.
- Leggja á meira upp úr vöktun friðlýstra svæða.
- Útbúa þarf kerfi stjórnunarsvæða (zoning) fyrir þjóðgarða og önnur friðlýst svæði á Íslandi. Þetta er sérstaklega mikilvægt í þjóðgördum þar sem fer saman vistkerfisvernd

og útivist. Mjög margar erlendar þjóðgarðastofnanir eru með sérstakt kerfi stjórnunarsvæða sem bundið er inn í lög, t.d.:

- Special protection zones (core zones)
 - Wilderness zones
 - Limited development zones.
 - Service zones
 - Zones for traditional use
 - Buffer zones.
- Athuga hér að verndarflokkar IUCN I-VI eru ekki það sama og Zones eða stjórnunarsvæði.
 - Stjórnunarsvæði geta verið mismunandi í þjóðgörðum (verndarflokkur II) annars vegar og verndarflokki VI skv. IUCN svo dæmi sé tekið.
 - Mjög mikilvægt er að Íslendingar komi sér upp slíkum stjórnunarsvæðum en þau taka á:
 - Náttúrufarsþáttum og hversu mikil breyting má verða á náttúru viðkomandi svæðis. Markmiðum verndar á viðkomandi svæði.
 - Félagslegum þáttum, útivist og upplifun. Hversu mikil útivist og uppbygging.
 - Stjórnunarlegum þáttum, hversu mikil stjórnun og hversu sýnileg hún er.
 - Buffer zones eru svæði á jaðri hins friðlýsta svæðis og eru mikilvæg „stuðpúðasvæði“ milli hins friðlýsta svæðis og landnotkunar í kringum þau. Víða erlendis eru þessi svæði bundin inn í lög og hafa þar af leiðandi vægi í skipulagslegu tilliti viðkomandi sveitarfélaga. Buffer svæði eru mjög mikilvæg fyrir hið friðlýsta svæði.

58. gr. Undirbúningur friðlýsinga. 60. gr. Efni friðlýsingar.

- Náttúrustofur ættu að koma að undirbúningi friðlýsinga á viðkomandi landssvæði.
- Friðlýsingarferlið þarf að undirbúa mjög vel og skilgreina betur samráð og styrkja það.
- Í friðlýsingu þarf að kveða fastar að markmiðum friðlýsingar, verndargildi viðkomandi landssvæðis, mörkum svæðisins og jaðarsvæðum. Þetta myndi nást ef IUCN kerfið yrði tekið betur upp og skilgreind stjórnunarsvæði innan hvers verndarflokks.
- Verndaráætlanir eða a.m.k. drög að verndaráætlun ættu að vera forsenda friðlýsingar. Þá sjá landeigendur, sveitarfélög og aðrir hagsmunaaðilar betur hvað á að gera með svæðið og meiri líkur á að sátt náist um það.
- Í dag eru of mörg friðlýst svæði án skýrra markmiða, án áætlana og eftirlits og það kemur niður á svæðunum og almenningsáliti á málefnum náttúruverndar.

62. gr. Auglýsingar og merkingar.

- Þessi grein heldur ekki.

VIII. kafli. Náttúruverndaráætlun og náttúruminjaskrá.

65. gr. Náttúruverndaráætlun.

- Gera þarf vinnureglur og skerpa á samráði við landeigendur og sveitarfélög og skerpa á hlutverki stofnana í þessu ferli. Þarna gætu náttúrustofur fengið aukið hlutverk.
- Nota „Bottom-Up approach“. Vinna með grasrótinni og þar gætu náttúrustofur fengið aukið hlutverk.

66. gr. Efni náttúruverndaráætlunar.

- Náttúruverndarlögin fjalla ekki sérstaklega um menningarlegar og sögulegar arfleiðir eins og tiltekið er að eigi að fjalla um í náttúruverndaráætlun. Vísa til fyrri athugasemda um tengsl menningarminja og náttúruverndar.

67. gr. Náttúruminjaskrá

- Þar segir m.a.: „[Umhverfisstofnun]²⁾ skal í samráði við Náttúrufræðistofnun Íslands og hlutaðeigandi **náttúrustofur** og náttúruverndarnefndir sjá um undirbúning og öflun gagna vegna viðbóta við náttúruminjaskrá og heildarútgáfu hennar.“
Ef náttúruminjaskrá verður áfram í nýjum lögum þarf að skilgreina nánar aðkomu nefndra stofnana. Hins vegar er náttúruminjaskrá í raun óþörf með tilkomu náttúruverndaráætlunar. Skilmála náttúruminjaskrár þarf þó að fella inn í náttúruverndaráætlun sbr.
 - Heimild til framkvæmda á friðlýstum svæðum og svæðum á náttúruverndaráætlun.
 - Forkaupsrétt ríkisins varðandi svæði á náttúruverndaráætlun.

IX. Kafli – Ýmis ákvæði.

- Tengja á náttúruverndarlögin betur við lýðheilsu. Hlutverk og markmið friðlýstra svæða er m.a. að efla lýðheilsu almennings.

75. gr. Spjöll á náttúru landsins.

- Veik ákvæði.
- Setja þarf skýrari ákvæði, taka harðar á spjöllum og setja hærri sektir. Spurning hvort landverðir fái meira valdssvið varðandi spjöll, sérstaklega á hálendinu þar sem langt er í löggæslu.

Lög um náttúruvernd eru mjög mikilvæg að mati Samtaka náttúrustofa og óska þau nefndinni sem nú vinnur að endurskoðun þeirra velfarnaðar í sínum störfum.

Virðingarfyllt f.h. Samtaka náttúrustofa,

Jón Á. Jónsson

Jón Ágúst Jónsson, formaður